

Stichting Amani ya Congo

Jaarverslag 2018

Basisgegevens

Het doel van de stichting Amani ya Congo is:

- * het verspreiden van informatie over de politieke en humanitaire situatie in Centraal Afrika, in het bijzonder de Democratische Republiek Congo (DRC), Rwanda en Oeganda;
- * het beïnvloeden van het overheidsbeleid in Nederland en de EU ten gunste van de bevolking in die landen;
- * het bijdragen aan de verbetering van de leefsituatie van de lokale bevolking aldaar, en voorts alles wat daarmee in de meest uitgebreide zin verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn

Het bestuur van de Stichting Amani ya Congo is als volgt samengesteld:

Leen van den Berg	voorzitter
vacature	secretaris (waargenomen door de penningmeester)
Nico Dekker	penningmeester
Yesu Kitenge II	lid

De activiteiten om de doelstelling van de stichting te verwezenlijken worden uitgevoerd door een werkgroep die bekend staat onder de naam: Werkgroep Congo-Ned.

Coördinator van de werkgroep Congo-Ned is Nelly Koetsier.

Administratieve gegevens

Adres:	2 ^e Oosterparkstraat 215 II 1092 BK Amsterdam
Telefoon:	+ 31 (0) 20 6718773
Fax:	+ 31 (0) 20 4631984
e-mail	congoned@dds.nl
website	www.congoned.dds.nl
Rekeningnummer(IBAN):	NL39 INGB 0009 2633 03 t.n.v. Stichting Amani ya Congo te Amsterdam
KvK-nummer:	3416881

De stichting Amani ya Congo is door de Belastingdienst erkend als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling).

II. Lotgevallen 2018

Hieronder schetsen we enkele gebeurtenissen die aan de orde geweest zijn in de Congolese en internationale pers en die van belang waren voor het werk van onze stichting.

1.

Het hele jaar heeft gestaan in het teken van de algemene verkiezingen die vóór het einde van 2018 zouden moeten plaats vinden maar waar het staatshoofd Joseph Kabila met alle mogelijke middelen onderuit wilde, vooral omdat de grondwet hem verbiedt zich opnieuw kandidaat te stellen. Vandaar dat hij probeerde een grondwetswijziging door te drukken waarin de laatstgenoemde beperking zou worden geschrapt, en het liefst zo de presidentsverkiezing plaats zou vinden binnen het parlement, dus niet door het volk. Van dit laatste had hij niets goeds te verwachten zoals blijkt uit de talrijke vreedzame manifestaties die door de veiligheidstroepen steevast met grof geweld werden onderdrukt. "Congo is een misdadigersstaat", aldus de bekende gynaecoloog Dr Mukwege, die, net als de meeste Congolezen vindt dat Kabila definitief buiten spel moet worden gezet. In de loop van het jaar spreken de meeste regionale en internationale organisaties, zoals de VN en SADC zich uit tegen zijn aanblijven. Dit geldt niet voor de EU, waar hebzuchtige staten zoals Frankrijk en Spanje die graag zien dat Kabila blijft in verband met te vergeven lucratieve contracten. Ook China en Rusland wilden Kabila niet voor de voeten lopen en deden er het zwijgen toe.

Het is vooral te danken aan de onverzettelijkheid van de bevolking zelf, gesteund door de katholieke kerk via de lekenorganisatie CLC, en door enkele andere organisaties uit de société civile, dat Kabila c.s. moesten berusten in algemene verkiezingen op 23 december. De verkiezingen vonden uiteindelijk plaats, een week later, op 30 december 2018.

Over de verdere ontwikkelingen die (pas begin 2019) uitmondde in de aanwijzing van Félix Antoine Tshisekedi als opvolger van Joseph Kabila, hebben we meer in detail bericht in onze Nieuwsbrief nr. 29 (januari 2018), die desgewenst is te raadplegen op onze website www.congoned.dds.nl.

In maart 2019 publiceerden we een 'speciale Nieuwsbrief' met als hoofdonderwerp de vrijlating van Firmin Yangambi, die in maart 2019, na een opsluiting van ongeveer 10 jaar de poort van de Centrale gevangenis van Kinshasa (de Makala-gevangenis) heeft mogen verlaten. Hoewel hij al vijf jaar geleden op grond van een door president Kabila vastgestelde algemene amnestiewet voor politieke en gewetensgevangenen had moeten vrijkomen, heeft het tot het aantreden van de nieuwe president Félix Tshisekedi moeten duren alvorens hij van dit recht daadwerkelijk kon genieten. Als organisatie, en ook persoonlijk, zijn wij er trots op dat wij mr Yangambi in die lange jaren materieel en moreel hebben kunnen steunen en dat zijn moed en doorzettingsvermogen om nooit te buigen voor de tiran Kabila met succes zijn bekroond.

2.

De bevolking van de Kasai-regio heeft sinds 2016 te lijden onder de gevolgen van een hooglopend conflict tussen de Kamuina Nsapu en de regering in Kinshasa over de opvolging van een lokale chef. Dit mondde uit in een regionale burgeroorlog waarbij dorpen en landerijen werden verwoest en duizenden inwoners de wijk namen, met name naar het naburige Angola. Om de controle te herwinnen zette president Kabila een deel van het leger in, dat zich vervolgens schuldig maakte aan ernstige mensenrechtenschendingen.

Aan twee leden van de (jaarlijks door de VN-Veiligheidsraad ingestelde) groep van VN-experts werd de opdracht toevertrouwd onderzoek te doen naar de achtergronden van dit conflict. Kort na hun aankomst, op 12 maart 2017, werden beide experts Michael Sharp en Zaida Catalan tijdens hun missie vermoord. Het gebeurde maakte internationaal diepe indruk: nooit eerder waren ongewapende leden van de VN-missie in Congo, klaarblijkelijk met opzet en in koelen bloede vermoord.

In opdracht van het VN-hoofdkwartier in New York werd door UNPOL onderzoek gedaan waarvan de nabestaanden en de oud-collega's met spanning verduidelijking verwachtten. Maar het rapport aan de Veiligheidsraad was zeer teleurstellend. Het had er alle tekenen van niet de waarheid boven tafel te willen halen, maar vooral een diplomatiek conflict met de regering in Kinshasa te willen vermijden. Kort daarop werden aan de internationale pers de gedetailleerde resultaten van het onderzoek gelect, de zogenoemde "Congo Files". Van de inhoud daarvan is in de weken erna, met name door de journaliste Sonia Rolley voor de RFI, uitvoerig verslag gedaan.

Intussen is in Kananga, de hoofdstad van de provincie Kasai Central het proces begonnen tegen Congolese verdachten van de moorden en van de voorbereidingen daartoe. Hoofdaanklager is de

auditeur generaal van het leger, de generaal Timothee Mukuntu, waarvan we sinds het proces tegen Firmin Yangambi weten dat waarheidsvinding niet zijn sterkste punt is. De zaak wordt namens de VN gevolgd door de Canadese jurist mr Robert Petit. De verdachten blijken veelal lokale verklikkers van de geheime dienst, maar recent ook een zekere kolonel Mwambeni van de FARDC, die een meer centrale rol lijkt te hebben gespeeld.

De indruk is voorlopig dat de dubbele moord is beraamd in opdracht van het regime-Kabila, dat de misdaden van het leger tegen de bevolking van de Kasai in de maanden ervoor liever niet openbaar wilde laten worden en dat het VN-personeel in het land (waaronder Monusco) als hinderlijke pottenkijkers beschouwt. Het ziet ernaar uit dat het proces nog vele maanden gaat duren.

3.

Een ander gebied waarvan de bevolking wordt geteisterd door moorddadige overvallen en grootschalige brandstichting is het territoire Beni in het noordelijk deel van de provincie Noord-Kivu. Hoewel in het gebied verscheidene eenheden van het Congolese leger FARDC en van de VN-vredesmacht Monusco gelegerd zijn vinden de gewelddaden praktisch ongehinderd plaats en wordt voor de lokale bevolking nooit duidelijk wie de daders zijn. De schuld wordt door de autoriteiten doorgaans gegeven aan een rebellenbeweging van Oegandese origine, de ADF (Allied Democratic Forces), waarvan het reële bestaan als organisatie door woordvoerders uit de lokale bevolking echter wordt betwijfeld. Het lijkt er meer op dat het gaat om gewapende indringers uit de buurlanden (met name Rwanda en Burundi) die proberen door de bewoners, voornamelijk leden van de Nande-gemeenschap, te verdrijven hun land in bezit te nemen en daar een eigen bestaan op te bouwen. Zij hebben de stilzwijgende instemming van de regering in Kinshasa die chaos in dit verre maar grondstoffenrijke deel van het land om politieke redenen bevordert. Opvallend is ook de uitbraak van de ebola-epidemie die tot woede van de bevolking door de regering van Kabila, in plaats van zich in te zetten voor het beheersen van de epidemie, is aangegrepen om de presidentsverkiezingen aldaar af te blazen. De resultaten van die verkiezingen zouden volgens peilingen in de hele regio zeer in het nadeel van het regime zijn uitgevallen! De activiteit van gewapende milities die behandelcentra voor ebola overvallen, is er mede oorzaak van dat de epidemie niet onder controle te brengen is.

4.

In Zuid-Kivu hebben de hooglanden boven Uvira zich ontwikkeld tot strijdgebied tussen milities uit de buurlanden Burundi en Rwanda met wisselende steun van Congolese milities. Met name op de Hauts Plateaux van Byomba zijn, volgens de katholieke missie, de bewoners van verscheidene dorpen op de vlucht geslagen. Het gaat enerzijds om een legertje van de dissidente Rwandese generaal Kayumba Nyamwasa die steun krijgt van de Burundese president Nkurunziza en van Rwandeesprekende inwoners, Nyamwasa is een verklaard tegenstander van de Rwandese president Paul Kagame die eerder, tijdens diens verblijf in Zuid-Afrika, al eens een mislukte moordaanslag op zijn rivaal heeft laten uitvoeren. Anderzijds is er de militia van FRODEBU die ernaar streeft de huidige president van Burundi uit het zadel te lichten en die wordt gesteund door leden van enkele lokale Congolese milities.

In deze verwarde situatie heeft het ontwikkelingsproject van onze vriend Heri Njila niet de beoogde start gemaakt. Namens de diaspora uit de regio die vorig jaar in Stockholm bijeenkwam heeft Njila wel een reis daarheen gemaakt om persoonlijk met lokale leiders te overleggen, waaraan onze stichting financieel heeft bijgedragen. Het rurale ontwikkelingsproject 'Gemeenschapsdorpen' heeft hij echter niet opgegeven; een container met landbouwmachines e.d. is in voorbereiding om te worden verzonden zodra de omstandigheden het toelaten.

5.

Rond de voor de industrielanden cruciale mijnbouwsector in Katanga is opschudding ontstaan rond het besluit van de Congolese regering de belasting voor de exploitatie van de mijnen flink te verhogen. Het gaat vooral om het verhogen van de pachtsom, die de mijnbedrijven van zogeheten strategische delfstoffen (zoals koper, kobalt, germanium enz.) aan de staat moeten betalen, van 2% naar 10%. Dit maakt deel uit van de nieuwe mijncode, die de instemming heeft van de Wereldbank en het IMF, maar niettemin de woede heeft gewekt van de grote internationale mijnbedrijven zoals het Zwitsers-Engelse

bedrijf Glencore en het Zuid-Afrikaanse Randgold. Ondanks hun dreigementen om de staat voor het internationale hof van arbitrage te slepen, heeft president de betreffende wet getekend. Koper en kobalt die komen uit de provincies Haut-Katanga en Lualaba, vertegenwoordigen 80% van exportwaarde van Congo. Met de nieuwe belastingtarieven kunnen deze exporten een aanzienlijk deel van het overheidsbudget dekken.

Overigens verkeert de mijngigant Glencore ook in ander opzicht in zwaar weer. Geïnspireerd door de Paradise Papers is de Zwitserse NGO Public Eye bij de rechter een procedure begonnen tegen het bedrijf, op beschuldiging van corruptie bij de verwerving van een grote mijnconcessie met hulp van de diensten van de Israëlische zakenman Dan Gertler, een vriend van Joseph Kabila. Gertler zelf wordt in de VS vervolgd wegens financiële malversaties, en wel op grond van dezelfde Paradise Papers. .

6.

We waren erg blij te vernemen dat Victoire Ingabire die in 2013 tot 15 jaar gevangenisstraf was veroordeeld op 15 september is vrijgelaten. Voor haar arrestatie en haar onrechtvaardige veroordeling hebben we, samen met anderen, verscheidene malen aandacht gevraagd. Haar 'misdaad' was dat zij het waagde zich tegenkandidaat te stellen tegenover Paul Kagame bij de presidentsverkiezingen in Rwanda van 2010. Voor het regime was onverteerbaar dat zij bij het herdenken van de massamoorden (genocide) in 1994 ook aandacht vroeg voor de moord op talloze onschuldige Hutu-burgers in diezelfde periode.

Op 5 oktober kwam het bericht dat de bekende Congolese gynaecoloog Denis Mukwege de Nobel prijs ontvangt voor zijn niet aflatende zorg voor verkrachte vrouwen in Kivu. Tijdens zijn rede bij de aanvaarding van de prijs in Oslo in december veroordeelde hij in scherpe bewoordingen het kleptocratische regime van president Kabila. Ook vroeg hij hernieuwde aandacht van de wereldopinie voor het zogeheten Mapping Rapport van de Verenigde Naties. Het is een uitvoerig document waarin de misdaden tegen de menselijkheid worden beschreven jegens de Congolese bevolking in de periode 1998-2004 door de bezetters uit Rwanda en Oeganda en hun collaborateurs. Het document bevat handvatten voor het inrichten van 'gemengde rechtbanken'

III. Activiteiten

- In afwachting van de politieke ontwikkelingen in Congo, met name de aangekondigde (maar steeds weer uitgestelde) algemene verkiezingen hebben we als organisatie maar een beperkt aantal activiteiten ontplooid. Dit geldt niet voor ons bestuurslid Yesu Kitenge die als voorzitter van de Stichting Lisanga en actief lid van het platform Convention des Républicains, een bondgenoot van de UDPS, intensief werkzaam is geweest met de ophanden politieke omwenteling in zijn vaderland.
- Nelly Koetsier schreef enkele malen een artikel in de Vredesmagazine, ondermeer in nr 2, over demonstraties in Congo tegen het regime van Kabila en voor algemene verkiezingen, onder de titel "Mars in bloed gesmoord, verzet gaat door".
- Met Heri Njila hadden we herhaaldelijk gesprekken over de maatschappelijke ontwikkelingen in Zuid-Kivu, met name het gebied Uvira-Fizi waarvan de bevolking, behalve van armoede, veel te lijden heeft van gewapende opstanden en repressie door het leger. We droegen financieel bij aan een reis van Heri naar Tanzania in maart die ten doel had namens de diaspora te overleggen met lokale Congolese leiders met het oog op vrede. Er werd contact gelegd met het Fietsendepot van de Gemeente Amsterdam voor het verkrijgen van een partij tweedehands fietsen voor het ontwikkelingsproject PAF in Zuid-Kivu.
- We hadden door het jaar incidenteel telefonisch contact met Firmin Yangambi in de Makala gevangenis. Op zijn verzoek stuurden we wat geld ten behoeve van de aankoop van medicijnen.
- We hebben enkele malen deelgenomen aan het landelijk Congo overleg in Den Haag, o.a. op 26 juni bij een ontmoeting met ambassadeur Schuddeboom.

IV. Financieel verslag 2018

(bedragen in €)

Staat van Baten en Lasten

Inkomsten		Uitgaven	
Giften	1.650,00	Algemene kosten	272,11
		Afschrijving computer	afgeschreven
		Reiskosten Benelux	122,68
Rente Plusrekening	0,08	Portokosten	10,79
		Steun Firmin Yangambi	435,37
		Project Uvira	856,97
			----- +
		Totaal uitgaven	1.697,92
		Resultaat	- /- 47,84
			----- +
Totaal inkomsten	1.650,08	Totaal	1.650,08

Balans per 31/12/2018

Activa		Passiva	
Computer (restwaarde)	50,00	Eigen vermogen	-/- 51,60
Liquide middelen:		Verplichtingen:	
Kas (tekort)	-/- 844,74	Lening	500,00
Girorekening	1.158,62		
Spaarrekening	84,52		
	----- +		
	398,40		
	----- +		
Totaal	448,40		----- + 448,40

Toelichting

Eigen Vermogen:

Vermogen per 31/12/2017:	-/- 3,76
Resultaat 2018	-/- 47,84
	----- +
Vermogen per 31/12/2018	-/- 51,60

6 juni 2019